

מבחן זני תירס מתוק לבדיקת עמידותם לתופעת ההתיבשות. חולתה 2002

ש. גרף – שה"מ, נ. רגולסקי- ועדת מגדלים, ע. ברנע-חולתה

מבוא: התיבשות שטחי תירס מתוק היא תופעה שהולכת ומחריפה בשטחי הגליל העליון ומתרחבת לאיזורי גידול תירס נוספים בצפון הארץ. הזן הרגיש ביותר לתופעה זאת הוא הג'ובילה שהוא גם הזן העיקרי שגדל בארץ. בתחילה נחשדה מחלת הפוזריום ורטיציליידס כאחראית לתופעה, אולם בשנים האחרונות נתגלתה פטריה נוספת צפלוספוריום מידיס שעלולה להיות הסיבה. בתצפיות בחלקות מסחריות נמצא שקימים זנים בעלי סבילות לתופעה.

מטרת הניסוי – מציאת זנים בעלי עמידות/סבילות לתופעת ההתיבשות בתירס המתוק ומתאימים למפעלי התירס או לשיווק לשוק הטרי.

פרטים אגרוטכניים – הניסוי בוצע בחלקה בה גדל תירס זן ג'ובילי בשנת 1998 והתיבש לפני הקטיף. הפטריה שזוהתה במעבדת ד"ר דוד קניגסבוך מבר אילן היתה פוזריום ורטיציליידס (אז מלוניפורמה).

בניסוי השנה נבדקו הזנים הבאים:

א. ג'ובילה	ז. לגסי
ב. רויאלטי	ח. 8389
ג. אקסקליבר	ט. 5371
ד. קונקווסט	
ה. דאלאס	
ו. 243	

הזריעה באמצעות מזרעה רתומה לטרקטור בוצעה ב – 23/5. כל חזרה היתה ערוגה באורך 15 מטר. הניסוי תוכנן כבלוקים באקראי ב – 6 חזרות. ההנבטה היתה ב – 24/5 באמצעות קו – נוע חזיתי שהשקה את הניסוי במהלך הגידול. חלקת הניסוי היתה חלק מהחלקה המשקית שטופלה כמקובל בשטחי התירס בעמק החולה. נערכו מעקבים אחרי התפתחות צמחי התירס ואחרי התיבשות חלק מהזנים. הציונים שנתנו $0 =$ אין התיבשות עד $5.0 =$ צמחים יבשים. נשלחו דוגמאות שורשים של צמחים מתיבשים למעבדה לזיהוי מחלות באגף לשירותי ביקורת והגנת הצומח.

תוצאות

הזרעים נבטו כראוי וההתפתחות עד לשליפת התפרחת הזכרית שהיתה בזנים השונים סביב ה- 23/7 היתה תקינה. משלב ההפריה התחילה התיבשות של כמה מהזנים כפי שבאה לידי ביטוי בטבלה הבאה:

ציונים להתיבשות: 0 = אין התיבשות עד 5.0 = יבש מאוד			שם הזן
			תאריך
7/8	4/8	29/7	ג'ובילה
5.0	4.2	2.5	דאלאס
5.0	5.0	3.4	5371
3.7	2.8	0.8	קונקווסט
1.0	0.3	0	

קצב ההתיבשות של הצמחים מהזן דאלאס היה אפילו יותר מהיר מצמחי הזן ג'ובילה וכל הצמחים התיבשו לחלוטין לפני הקטיף.

צמחי הזן 5371 התיבשו בקצב יותר איטי והצמחים הגיעו למועד הקטיף יבשים עם קלחים שמוטים שהקטפות יתקשו לקטוף. צמחי הזן קונקווסט הראו סימנים ראשונים של התיבשות שנעצרו והקלחים היו ראויים לקטיף ושיווק.

בשאר הזנים שנבדקו: רויאלטי, אקסקליבר, 243 שהיה מאוד אפיל לגסי ו 8389 לא נתגלו על הצמחים שום סימני התיבשות.

בבדיקות המעבדה זוהתה הפטריה פוזריום וטרציליידס כסיבה אפשרית להתיבשות התיירס.

סיכום – הזנים רויאלטי, אקסקליבר, 243, לגסי 8389 הראו עמידות יפה להתיבשות. הזנים ג'ובילה, דאלאס ו 5371 רגישים מאוד לתופעה ואילו הזן קונקווסט מראה סבילות גבוהה אולם יש לשוב ולבדוק את מידת עמידותו.